

Verslag gesprek over visie gemeente

Aanwezig : Vertegenwoordigers van bewonersoverlegorganisaties (boo's),
belangenorganisaties, inwoners, partners en raadsleden

Ons kenmerk : 20int03740

Betreft : Gesprek 19 augustus 2020

Steller verslag: Elke Haanraads, 21-08-20

Inleiding

Op 8 september neemt de gemeenteraad van Overbetuwe een besluit over de visie van de gemeente op de interactie met de samenleving: Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar! als uitgangspunt voor haar handelen. Een visie is abstract. Hoe we dit concretiseren en waarmaken in de praktijk, dat is de uitdaging. En dat doen we niet alleen, maar samen met de Overbetuwse samenleving. Op woensdag 19 augustus jl. zijn we als gemeente in gesprek gegaan met inwoners, bewonersoverlegorganisaties, belangenorganisaties, partners en raadsleden. Vanwege de coronamaatregelen hebben we mensen gericht en selectief uitgenodigd. We zijn in kleine groepjes uiteen gegaan, die op verschillende tijdstippen begonnen zijn.

Het doel van het gesprek was een eerste bewonersconsultatie over de opgestelde visie over de interactie met de samenleving als uitgangspunt van de gemeente en een eerste moment van betrokkenheid creëren bij de interactievisie. De opbrengst biedt ons concrete handvatten die we gebruiken bij de uitwerking van het implementatieplan. Naast dit eerste verkennende gesprek gaan en blijven we op verschillende manieren met elkaar in gesprek, het liefst aan de hand van concrete situaties. Zo gaan het college en de gemeenteraad de komende 1,5 jaar op bezoek bij de dorpen en buurten van Overbetuwe om te horen wat er speelt en met elkaar in gesprek te gaan in de geest van deze visie.

Conclusie gesprek

De deelnemers zien de meerwaarde van een gemeentelijke visie op de interactie met de samenleving om meerdere redenen. Ook in de visie zelf kan men zich vinden. Maar om daadwerkelijk een samenlevingsgerichte, communicatieve en betrouwbare overheid te zijn, is wel het een en ander nodig. Sommige deelnemers van deze avond vinden dat de gemeente het al heel goed doet, andere deelnemers hebben negatieve ervaringen en weinig vertrouwen in de gemeente. Hier moeten we rekening mee houden bij de uitvoering van de visie. Wel kijken de deelnemers allen uit naar de implementatie, en men waardeert dat dit gesprek gevoerd is. Gesprekken als deze helpen ook om elkaar te leren kennen werd vaak aangegeven. Regelmatig werd overigens het gesprek breder gevoerd dan alleen over de visie als uitgangspunt van het gemeentelijk handelen.

Algemene opmerkingen over de visie

- De visie is vanzelfsprekend en niemand kan hier tegen zijn. Hoe zetten we het om in gedrag? Hoe gaan we in praktijk aan het werk met de vraag van eigenaarschap, dát is de uitdaging.
- Een visie is normatief, bestuur moet hier wel achter staan, anders kunnen ambtenaren niets.
- Als je deze visie helder doorvoert in je handelen en je als gemeente bewuster bent van je rol, dan kunnen organisaties hun rol en positie beter pakken in het maatschappelijke debat in plaats van dat een wethouder de hete kolen uit het vuur moet halen.



Bijvoorbeeld de vestiging van een GGZ woning. Wanneer de zorginstelling in opspraak komt, dan moet de zorginstelling het gezicht in de discussie worden en niet de gemeente.

- 'In alle gevallen zijn inwoners eigenaar. Samen zijn wij immers de gemeente. De gemeente als organisatie faciliteert.'
- Uit de visie klinkt dat inwoners de gemeente moeten kunnen vertrouwen, dat is natuurlijk ook vice versa. Gemeente moet ook vertrouwen op haar inwoners.
- De kunst is vooruitkijken, maar mensen kijken ook achteruit en daar zit bij veel inwoners een diepgewortelde teleurstelling. Houd hier rekening mee bij de uitvoering van de visie.
- Uitgangspunt 7: *Ons streven is dat onze inwoners onze dienstverlening als kwalitatief goed ervaren. En dat het voor onze partners en inwoners duidelijk is wat ze van de gemeente kunnen verwachten. Immers, we doen wat we zeggen.* Hoe past kwalitatieve dienstverlening bij wat je mag verwachten van de gemeente? Hoe passen deze zinnen bij elkaar, misschien iets concreter nog maken?
- Erken als gemeente dat er sprake is van complexiteit en zet dit in je uitgangspunten: 'participeren willen we leren'.
- Wanneer je in praktijk gaat werken met het verleggen van eigenaarschap dan kan dat zich goed uitbetalen, bijvoorbeeld MFC Valburg. Wat dan wel nodig is, is een heldere positie van de betrokken partijen. Nu is nog wel vaak onduidelijkheid aan de voorkant van een proces/ project. Bied vooraf meer helderheid als gemeente wat men kan verwachten.
- Een visie is abstract. Deze is soms moeilijk leesbaar, moeilijke woorden, zeker voor laaggeletterden. Wel complimenten voor de samenvatting.
- Mooi dat de gemeente zich kwetsbaar opstelt in de visie door te noemen dat er trainingen moeten komen in goed luisteren.
- Meerdere aanwezigen hebben - t.o.v. 20/35 jaar geleden - de rol van de gemeente zien veranderen. Rol van bewoner is leuker geworden. Initiatieven van inwoners kunnen nu ook ingediend worden en goede ideeën krijgen vervolg.
- 'Ik juich de visie toe, maar moet nog zien of het wordt waargemaakt'.

Wat verwacht men van de gemeente in brede zin?

- De gemeente moet verbinding organiseren tussen de dorpen, dorpen hebben elkaar nodig.
- Zorg voor kennisoverdracht en uitwisseling: goede voorbeelden delen van andere gemeenten. manieren van werken, ideeën en manieren van samenwerken.
- De gemeente moet haar zaken op orde hebben (type 3 en 4) en de rest overlaten aan inwoners.
- Luister naar een dorp, een dorp moet dan wel weten wat ze wil. Ga in overleg met een open houding en laat zien dat je het beste met een dorp voor hebt. Wees ruimhartig en oprecht.
- Gemeente moet veel transparanter zijn, haar keuzes uit kunnen leggen, laten we samen plannen maken dan worden ze beter.
- De visie gaat uit van duidelijkheid scheppen in de rolverdeling. Om dit te laten slagen is het van belang om een toegankelijke gemeente te zijn die er op gericht is om relaties te laten ontstaan tussen medewerkers en personen of organisaties uit de dorpen.
- De gemeente wordt soms teveel op afstand ervaren. Sommige mensen (zoals bezoekers van dagactiviteiten) missen het contact met de gemeente.
- De gemeente moet mensen niet te veel de regeltjes in trekken. De gemeente maakt het initiatiefnemers vaak 'lastig' door regels/vergunningen/onderzoeken etc. waardoor de energie weglekt. Voorbeeld: neerzetten biebkestje in eigen tuin mag, staat deze net op de openbare weg dan moet er een vergunning gevraagd worden (inclusief kosten). Regels die meer uitgaan van het mogelijk maken van een initiatief zijn dus welkom!
- Kwalitatieve dienstverlening bereik je door vanuit het perspectief van de inwoner de goede dienstverlening te bieden, niet alleen vanuit gemeentebelang.
- Faciliteren en activeren. De gemeente activeert nu ook al; zoals bij Overbetuwe Doet. Overbetuwe Doet is een mooi voorbeeld van hoe gemeente kan faciliteren.
- BOO's hebben behoefte aan praktische ondersteuning. En communicatie en duidelijke afspraken, wat kunnen we verwachten van gemeente?

- Gemeente mag meer aandacht hebben voor leefbaarheid in de kleinere kernen. En te waken dat kleine kernen niet te veel groeien maar in balans blijven.

Dilemma's en aandachtspunten

- Hoe bereik je de mensen die niet georganiseerd zijn? Of waar een dorpsraad niet heel actief is? En houden we rekening met de zwijgzame meerderheid?
- Hoe bereiken we kwetsbare inwoners die niet (zo goed) mee kunnen komen? Maatwerk en flexibiliteit zijn heel belangrijk, net als toegankelijk zijn voor alle inwoners.
- Het is niet eenvoudig, je moet steeds het gesprek voeren. Behoeftte aan meer medewerkers bij de gemeente die je kan bellen met vragen.
- Probeert gemeente verantwoordelijkheden af te schuiven naar bewoners? Moet de gemeente niet altijd betrokken zijn om het proces te bewaken?
- Model van eigenaarschap: type 3 en type 2 lopen in elkaar over en zijn zeer groot in de variatie van faciliteren. Teveel faciliteren wordt overnemen. Te weinig wordt 'zwemmen' door inwoners of afschuiven door gemeente.
- Sleutelfiguren / vrijwilligers worden nogal eens overbelast en ondergewaardeerd. Mensen hebben weinig tijd, ze moeten al zo veel. Hierdoor ontstaat een tekort aan vrijwilligers en omkijken naar buurtbewoners, zowel jong als oud.
- Moet een dorpsraad een platform worden van waaruit mensen met verschillende initiatieven bezig zijn? Immers, mensen zijn eerder te porren voor een zonne-energie project dan voor penningmeester van dorpsraad.

Algemene opmerkingen

Communicatie

- Communicatie!!!! Eerlijk zijn, uitleggen, afspraken nakomen en actief informeren.
- Veel mensen zijn zoekende in contact te komen met gemeente. Veel onduidelijkheid hierbij.
- De gemeentelijke website is niet ideaal. Informatie is slecht te vinden. Ook per telefoon is men niet altijd bereikbaar voor het juiste antwoord. Informatie is nu overal en dus nergens.
- 'Het lijkt wel alsof de gemeente bewust informatie achter houdt.'
- We moeten vooral niet te negatief zijn: we wonen in één van de mooiste landen van de wereld. Er is ook heel veel heel goed geregeld.

Samenwerking gemeente

- Een vast contactpersoon is heel belangrijk, dat helpt heel erg (positief voorbeeld van het gehandicaptenplatform).
- Het zou zeer wenselijk zijn als er medewerkers (met voldoende kennis) zijn die actief contact houden met inwoners en waar je je als inwoner met vragen kunt melden. Versterken van dit contact door middel van inzet wijkregisseurs zou fijn zijn.
- De gemeente moet de boo's beter informeren. Soms moet informatie uit de krant gehaald worden.
- Vaak krijgen we geen antwoord op vragen aan de gemeente, 'Ik heb weinig vertrouwen in de gemeente.'
- Gemeente kom je afspraken na!
- De bejegening van kwetsbare mensen die aankloppen bij de gemeente kan veel beter. De inwoner moet uitgangspunt zijn, niet de regels, niet de ambtenaar, niet de financiën.
- Het is ons niet duidelijk (wijkplatform): hoe moeten wij info bij de gemeente aanleveren, wat wordt er van ons verwacht? Hoe zien jullie ons? Hoe blijven we in gesprek?

Participatietrajecten

- Participatie vraagt veel tijd en afstemming, als je het doet, moet je het goed doen. Boo's kunnen hierbij helpen, maar dan moeten ze tijdig betrokken en gefaciliteerd worden. Nu zijn de ervaringen vaak niet positief.

- Belangrijk is een duidelijke planning en bewuste keuzes waar we een participatietraject over starten. Het is soms niet nodig, het moet ook niet te vaak opgezet worden. Een dorpsagenda helpt ook bij het maken van keuzes.

Het model van eigenaarschap in de praktijk: wie is eigenaar? Discussie per thema.

Buurt BBQ

Een buurt BBQ is iets van de buurt, moet de buurt lekker zelf doen. Gemeente moet niet gaan betuttelen, een hechte buurt hoeft niet zichtbaar te zijn voor de gemeente. Maar er moeten wel mensen zijn die initiatieven nemen. Verantwoordelijkheid ligt bij inwoners, gebruik gezond verstand, houd rekening met elkaar. Daar krijgt je sterke gemeenschappen van.

Wat moet gemeente doen:

- Gemeente of opbouwwerk kan stimuleren als er weinig in een buurt gebeurt.
- Onder een x-aantal mensen volstaat meldplicht; daarboven een vergunning voor het evenement.
- Waardeer als gemeente het initiatief ook! Bij een vergunning kan ook een briefje meegegeven worden met een waarderende en positieve boodschap! 'Wat tof dat je dit doet en veel plezier! En hier zijn wat tips om jouw BBQ tot een succes te maken.'

Voorkomen van Eenzaamheid

Eenzaamheid voorkomen is een verantwoordelijkheid van de gemeenschap zelf. Het signaleren en bereiken van eenzame buurtbewoners kan de buurt zelf doen, samen met dorpsraden, huisartsen, etc. Een dorp kan veel zelf, met een maaltijdvoorziening bijvoorbeeld. Maar gemeente neemt nogal eens over (type 2 wordt dan type 3). Pas wanneer is gesignaleerd en de ingezette acties niet voldoende zijn, moet de gemeente een rol pakken.

Wat moet gemeente wél doen:

- Faciliteren met kennis en kunde/goede voorbeelden.
- Faciliteren dat er een plek zijn voor ontmoeting in een dorp of wijk.
- Zorgen voor een passend woonaanbod voor ouderen. En zorgen dat jong en oud door elkaar wonen in de wijk (gemengde woningen aanbieden in wijk).
- Ondersteuning bieden bij daadwerkelijke hulpbehoefte.

Groenbeheer

- In Valburg bestaat werkgroep 'Valburg Groen'. In overleg met gemeente worden plekken groener gemaakt. Op aangeven van dorp maar door gemeente dus.
- Eigenaarschap is ook een (politieke) keuze: In gemeente Oldenbroek is geld voor onderhoud beschikbaar gesteld aan dorp (stichting). Deze kan onderhoud uit laten voeren door aannemer maar ook zelf aan de slag gaan. Geld dat wordt uitgespaard gaat naar stichting waarmee initiatieven in dorp kunnen worden betaald. In Park Lingezegen zijn boeren actief om bermen te maaien (tegen vergoeding).

Paspoort verstrekken

Het verstrekken van een paspoort is bij uitstek een overheidstaak. Is wettelijke verplichting en uitbesteding aan anderen is niet aan de orde. Als hier iets veranderd, is informeren voldoende.

Wat moet gemeente doen:

- Haal input op. Over *hoe* we paspoorten verstrekken kunnen/ willen inwoners wel wat vinden: prijs, binnenlopen of alleen op afspraak, al dan niet thuis bezorgen. Het vervoer voor niet mobiele inwoners gaf discussie: is dit aan gemeente of aan inwoners zelf?

OV (lijnbus, buurtbus, trein)

Openbaar vervoer is type 3: gemeente/ provincie is eigenaar, inwoner participeert. Gemeente heeft lokale kennis en kan het juiste gesprek met provincie aan. De behoefte en kennis moet uit de dorpen komen: bijvoorbeeld een online inwonersenquête en inventariseren bij boo's en belangenorganisaties.

Opstellen van een Dorpsagenda. En het uitvoeren daarvan.

De dorpsplannen 1.0 (DOP's) hadden vooral een fysieke agenda. De huidige dorpsplannen bevatten ook sociale vraagstukken en thema's. Dit zet bewonersoverlegorganisatie's voor vragen.

- Wat heeft het dorp (nog) nodig?
- Wat is de rol van een boor bij een dorpsagenda?
- Hoe komt een dorpsagenda tot stand? Nu heb je vaak een groepje van 5/6 man, die meent namens de hele kern praten. Als het gaat om ons allemaal, moeten we ook echt alle partijen betrekken (vergeet de pandeigenaren niet, naast winkeliers).
- Is een dorp bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen in staat verder te kijken dan het bekende?
- Wat is een dorpsagenda, gaat het over grote lijnen of een concreet actieplan? Of is dit aan het dorp zelf? Er zijn verschillende stemmen in een dorp: bemiddelen tussen de verschillende wensen is rol van de gemeente. De oude DOP's zijn vaak te belemmerend, omdat de meningen te ver uiteen lopen en het stuk daarmee niet concreet genoeg wordt. Dit verschilt per kern.

Wat moet gemeente doen:

- 'Makelaar' van goede ideeën en/of innovatie aanjagen.
- De dorpsagenda is van het dorp zelf, daar moet de gemeente zich niet mee bemoeien.
- Bij grote maatschappelijke thema's als duurzaamheid (milieuproblematiek, klimaatadaptatie), kan en mag de gemeente niet te afwachtend zijn en mag ze best zaken verplichten. Verplicht bijvoorbeeld zonnepanelen op elk nieuwbouwpand of verplicht een aantal meters groen in elke wijk.
- Stimuleren dat jongeren meer mee gaan doen, door in het onderwijs in te zetten op maatschappelijke functies en de voordelen daarvan. Zodat we minder afhankelijk worden van de hulp van 'grijze' koppen.

Wadi's in algemene zin

Hier ligt een gemengde verantwoordelijkheid voor inwoners en gemeenten:

- Inwoners: regenton, groene tuinen in plaats van alles dicht bestraten
- Gemeente: aandacht voor klimaatadaptatie bij grotere projecten. Steeds hetere zomers en heftigere buien; vang regenwater op, zorg voor betere hemelwaterafvoer, etc. Gemeente moet goed weten wat waar speelt, en wat nodig is. Gaat de gemeente klassiek een rioleringsplan uitvoeren, of breder aanvliegen en de buurt bij het afwegingsplan betrekken (laatste heeft vanzelfsprekend voorkeur voor de groep).

Initiatief projectontwikkelaar

De projectontwikkelaar heeft als initiatiefnemer de verantwoordelijkheid door een passend plan in te dienen bij gemeente maar ook om dit plan samen met de omgeving op te stellen. Dit vraagt van inwoners dat zichzelf ook organiseren en zich actief op de hoogte stellen van wat de gemeenschap nodig heeft bij dit initiatief. Dus ook al ben je niet de initiatiefnemer, als je deelnemer wil zijn dan moet je actief worden.

De gemeente is overigens verantwoordelijk als het de rol van opdrachtgever heeft. Het kan dus soms diffuus zijn wie eigenaar is.